

UZASADNIENIE

Do tutejszego Sądu w dniu 03 sierpnia 2012 roku wpłynęła informacja z (...) Szpitala dla Dzieci o możliwych nieprawidłowościach w sytuacji opiekuńczo-wychowawczej małoletniej S. K., przebywającej w Oddziale Pediatrycznym wymienionego szpitala. Na skutek zawiadomienia, zarządzono przeprowadzenie przez kuratora zawodowego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania małoletniej. Po przeprowadzeniu wywiadu w złożonym sprawozdaniu kurator uznał za celowe wszczęcie postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej M. K. nad jej małoletnią córką S.. Z uwagi na powyższe w dniu 17 października 2012 roku, wszczęte zostało z urzędu postępowanie opiekuńcze o ograniczenie władzy rodzicielskiej nad małoletnią S. K..

Na skutek informacji kuratora zawodowego, postanowieniem z dnia 18 października 2012 roku, umieszczono małoletnią S. K. w pieczy zastępczej, w trybie natychmiastowym (k. 12).

Pismem z dnia 07 lutego 2013 roku, E. B. (siostra matki małoletniej) wraz z mężem - J. B. złożyli wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej dla małoletniej S. K. w ich osobach. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt VI Nsm 165/13, i postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 roku, połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą niniejszą (k. 13 akt VI Nsm 165/13 – dołączone). Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 roku Sąd umieścił małoletnią w rodzinie zastępczej w osobach E. B. i J. B., na czas trwania postępowania, zmieniając tym samym postanowienie zabezpieczające z dnia 18 października 2012 roku (k. 145).

W toku postępowania E. B. i J. B. kilkakrotnie zmieniali stanowisko w sprawie chęci pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla małoletniej.

Uczestniczka postępowania M. K. w toku całego postępowania wносиła o uznanie że nie zachodzą przesłanki do ograniczenia jej władzy rodzicielskiej

nad córką małoletnią S. K. ur. (...)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

Małoletnia S. K., urodzona (...) jest dzieckiem M. K. i A. C.. Ojcostwo A. C. zostało ustalone wyrokiem tut. Sądu z dnia 7 kwietnia 2005 roku, w sprawie o sygn. XII RC 37/05. W wymienionym wyroku nie przyznano ojcu władzy rodzicielskiej nad córką (k. 12 akta VI Opm 457/06 dołączone).

Postanowieniem z dnia 19 maja 2005 roku, w sprawie o sygn. XII Nsm 151/05, ograniczono władzę rodzicielską M. K. nad małoletnią S. K., poprzez ustanowienie nadzoru kuratora (k. 17 akta VI Opm 457/06). Postępowanie wykonawcze zostało umorzone w dniu 19 października 2009 roku, wobec niecelowości jego dalszego prowadzenia, uznano ponadto, iż dobro dziecka nie pozostaje zagrożone (k. 84 akt VI Opm 457/06).

Małoletnia S. jest dzieckiem niepełnosprawnym z uwagi na obustronny niedosłuch. Ponadto choruje na chorobę H., zapalenie wątroby i dróg żółciowych oraz młodzieńcze zapalenie stawów. Nadto zdiagnozowano u niej torbiele nerki prawej oraz nawracające zakażenia układu moczowego. S. K. ma także próchnicę. Małoletnia pozostaje pod stałą opieką lekarzy specjalistów, regularnie otrzymuje leki, bywa hospitalizowana. Od roku posiada także dobrany przez lekarza aparat słuchowy, który zakupili jej E. B. i J. B.. Małoletnia w czasie zamieszkiwania z matką, mieszkała w kawalerce o pow. 27 m², należącej do dziadka macierzystego, użyczonej M. K.. Pokój został przedzielony ścianką działową, z jednym miejscem przeznaczonym do spania. Lokal nie był przystosowany do potrzeb małoletniej, nie posiadała ona biurka ani stołu przy którym mogłaby obrabiać lekcje oraz spożywać posiłki, ze względu na zagrzenie mieszkania małoletnia nie miała także przestrzeni do zabawy. Ponadto w domu hodowane są zwierzęta pies, papugi oraz świnka morska, co powoduje zanieczyszczenie mieszkania. Małoletnia w domu rodzinnym nie miała zatem zapewnionych odpowiednich warunków bytowych. Niepokój pracowników socjalnych współpracujących z rodziną oraz szkoły do której uczęszczała małoletnia, budziło ponadto zachowanie S.. Dziewczyna była bowiem zbyt ufna, szukająca kontaktu fizycznego z obcymi osobami: tuliła się do osób postronnych, całowała, wchodziła na kolana.

Istniało podejrzenie, iż była ona molestowana seksualnie w przeszłości, jednakże śledztwo w tym przedmiocie zostało umorzone z uwagi na niepopelnienie czynu karalnego.

Matka małoletniej – M. K. ma aktualnie 49 lat, posiada średnie wykształcenie, technik ekonomista, pozostaje bez stałej pracy, obecnie odbywa płatny, trzymiesięczny staż zawodowy za pośrednictwem Urzędu Pracy w ramach programu „W. bez ograniczeń”, miesięcznie uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 1.680 zł netto. W przeszłości uczestniczka świadczyła usługi księgowe, zarówno w ramach własnej działalności gospodarczej jak i pracując na etacie, nie posiada ona jednak uprawnień księgowej. Uczestniczka postępowania cierpi na niedosłuch, pomimo tego często nie używa aparatu słuchowego, co utrudnia z nią kontakt – tak zdarzyło się min. podczas badania w RODK. M. K. podaje, iż pozostaje pod opieką (...), ma zdiagnozowane zaburzenia osobowości typu paranoidalnego. Uczestniczka niechętnie mówi o swoim stanie zdrowia, neguje istniejące objawy zaburzeń psychicznych. Wypowiada natomiast irracjonalne treści, które jak podaje czerpie z Internetu, często mówi na temat końca świata, wybuchu wojny oraz kosmitach i „reptylianach”. Ponadto M. K. uważa, iż mięso zwierzęce oraz wszelkie produkty pochodzenia zwierzęcego (min. mleko) są szkodliwe dla organizmu oraz powodują raka. Z uwagi na powyższe pozostaje ona na diecie wegetariańsko – wegańskiej, ten sam rodzaj diety uważa za odpowiedni dla małoletniej córki. Matka utrzymuje kontakt z córką, chociaż bywa, że wizyta M. K. w domu jej siostry i męża kończy się awanturą.

Z opinii RODK z dnia 18 grudnia 2014 roku, sporządzonej w niniejszej sprawie (k. 285 – 292), wynika, iż więź emocjonalna małoletniej S. z matką uległa rozluźnieniu, choć jest zachowana. Matka nie ma wystarczających predyspozycji do sprawowania stałej opieki nad córką, zdradza zaburzenie psychiczne, które mogą być indukowane dziecku i powinny być leczone. Ponadto małoletnia przejawia krytycyzm wobec zachowań matki oraz dystans uczuciowy w stosunku do niej, zaś osobą najbliższą dla małoletniej pozostaje aktualnie jej ciotka E. B.. Jednakże relacje małoletniej z wujem J. B. oraz rodzeństwem ciotecznym nie są poprawnie ukształtowane, istnieją między nimi konflikty, małoletnia nie czuje się akceptowana przez rodzinę. M. K. jest natomiast silnie związana emocjonalnie z córką, nie potrafi pogodzić się z faktem pozbawienia jej bezpośredniej opieki nad małoletnią. Z uwagi jednakże na zdiagnozowaną psychozę paranoidalną i koniecznością leczenia psychiatrycznego, biegli stwierdzili, iż uczestniczka nie ma wystarczających predyspozycji opiekuńczo-wychowawczych do sprawowania stałej opieki nad małoletnią córką, winna korzystać stale z opieki psychiatrycznej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta spraw V. N. 815/12, V. O. 457/06, V. N. 165/13, opinię Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno – Konsultacyjnego oraz dowód z przesłuchania świadków i dowód z przesłuchania uczestników w charakterze strony.

Sąd Rejonowy zważył co następuje :

Artykuł 92 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi, iż dziecko do pełnoletniości pozostaje pod władzą rodzicielską. Z kolei zgodnie z art. 95§ 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny. Poprzez dobro dziecka należy rozumieć zapewnienie dziecku wszystkich tych wartości, które są konieczne do jego prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego, normalnych warunków do prawidłowego rozwoju.

Artykuł 109 §1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi natomiast, że jeżeli dobro dziecka jest zagrożone sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia. Zarządzenia wydane na podstawie art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowią zawsze ograniczenie władzy rodzicielskiej rodziców poprzez pozbawienie ich w pewnym zakresie dowolności postępowania w stosunku do swego dziecka. Celem wydania takich zarządzeń jest zawsze ochrona dobra dziecka w sytuacji jego zagrożenia. Nie jest istotne czy zachowanie rodziców jest zawinione czy nie jest zawinione, czy jest spowodowane bezradnością, nieudolnością czy nieświadomością, bądź chorobą lub mylnym wyobrażeniem o tym, czego potrzebuje ich dziecko. Zarządzenia oparte na art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie są formą represji w odniesieniu do rodziców, ani nie zmierzają do ich negatywnej oceny, lecz są formą niesienia im pomocy w przypadku trudności wychowawczych czy życiowych. Celem postępowania o ograniczenie władzy

rodzicielskiej jest usunięcie zagrożenia dobra dziecka i wytłumaczenie tego rodzicom w celu podjęcia współpracy z sądem opiekuńczym w interesie ich dziecka.

Z treści art. 109 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego wynika dyrektywa profilaktycznego działania Sądu nakazująca podjęcie ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej już w razie zagrożenia dobra dziecka, by zapobiec ujemnym skutkom niewłaściwego lub nieudolnego jej sprawowania.

W niniejszej sprawie ustalono, iż M. K. nie ma wystarczających predyspozycji opiekuńczo-wychowawczych by zapewnić małoletniej córce właściwe warunki rozwoju. Powyższe wynika przede wszystkim z zaburzeń psychicznych wykazywanych przez uczestniczkę. Treści wygłaszane przez matkę powodują w małoletniej poczucie zagrożenia. Nie jest bowiem zgodne z dobrem 10-letniego dziecka wzrastanie w poczuciu zagrożenia wojną, końcem świata czy kosmitami wpływającymi na ludzkość. Małoletnia pomimo młodego wieku krytycznie odnosi się do poglądów wyrażanych przez matkę, z rozdrażnieniem reaguje na prośby matki np. o zapewnienie, że ją kocha. Za niepokojące należy uznać ponadto zachowania małoletniej wskazujące na nadmierne rozbudzenie w sferze seksualnej: przytulanie się do obcych osób, całowanie, nadmierna ufność. Brak jest podstaw do uznania, iż małoletnia była molestowana seksualnie, jednakże nieznana pozostaje przyczyna niewłaściwych zachowań S..

Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż małoletnia jest dzieckiem schorowanym, wymagającym stałej opieki lekarzy specjalistów i regularnego przyjmowania leków. Tymczasem matka wydaje się bagatelizować stan zdrowia córki, uważa, że podstawowy, źródłem problemów zdrowotnych jest nieodpowiednia dieta. M. K. nie jest w stanie prawidłowo zadbać o własne zdrowie, nie nosi aparatów słuchowych, neguje także objawy zaburzeń psychicznych. Jest zatem wysoce prawdopodobne, iż w obecnym stanie psychicznym, nie podoła ona ciężarowi zapewnienia córce właściwej opieki medycznej.

Także mieszkanie, w którym zamieszkuje M. K. nie jest dostosowane do potrzeb małoletniej S.. 10-latka potrzebują bowiem własnej, chociażby niewielkiej, przestrzeni życiowej, miejsca na przetrzymywanie swoich przyborów szkolnych, książek czy zabawek. Dziewczyna w domu matki nie posiadała własnego łóżka, biurka czy stolika. Nie miała warunków do wypoczynku, zabawy czy odrabiania lekcji. Mieszkanie M. K. jest zagracone, hoduje ona zwierzęta nie potrafi zapewnić odpowiedniej czystości. Warunki takie są niewłaściwe nawet dla zdrowego dziecka, zaś małoletnia S. jest dodatkowo obciążona problemami zdrowotnymi.

Powyższe okoliczności jednoznacznie wskazują, iż pozostawiania przez małoletnią pod opieką matki realnie zagraża jej dobru. Konieczne było zatem ograniczenie M. K. władzy rodzicielskiej nad córką, poprzez umieszczenie małoletniej w pieczy zastępczej.

Małoletnia od kwietnia 2013 roku przebywała w rodzinie zastępczej ustanowionej tymczasowo w osobach E. B. oraz J. B.. Wujostwo wydaje się mieć wszelkie predyspozycje do prawidłowego sprawowania funkcji rodziny zastępczej. Jednakże stała opieka nad chorym dzieckiem, niezdyscyplinowanym dzieckiem sprawia im dużą trudność. Małżonkowie nosili się z zamiarem zrezygnowania z funkcji rodziny zastępczej, w przeciągu dwóch lat odkąd małoletnia pozostaje pod faktyczną pieczę wujostwa, nie odbyli oni wymaganego szkolenia. Tak więc ich dotychczasowa niejasna postawa nie daje gwarancji stabilizacji sytuacji S., jeśli E. B. oraz J. B. nie są ostatecznie zdecydowani czy chcą czy nie chcą być dla niej rodziną zastępczą. Nadto brak odbycia szkolenia i brak zaświadczenia kwalifikacyjnego uniemożliwia ustanowienie ich rodziną zastępczą bowiem kandydaci do pełnienia funkcji rodziny są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny (art. 44 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), natomiast na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym powyżej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków ustawowych do pełnienia funkcji (art. 45 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Z uwagi na opisane okoliczności Sąd pozostawił (...) Centrum Pomocy (...) wskazanie rodziny lub instytucji mającej pełnić funkcję rodziny zastępczej dla małoletniej.

Sąd ograniczył władzę rodzicielską M. K. nad małoletnią córką, min. poprzez zobowiązanie uczestniczki do pozostawania pod opieką psychiatry i stosowania się do jego zaleceń. W ocenie Sądu prawidłowo podjęte leczenie winno skutkować poprawą stanu zdrowia psychicznego M. K., w perspektywie dalszej być może umożliwiającą powrót małoletniej do domu rodzinnego.

Z uwagi na przeżycia jakich doświadczyła małoletnia, Sąd uznał za zasadne aby pozostawała ona pod opieką psychologiczną, co najmniej do ukończenia przez nią gimnazjum.

Zgodnie z ogólną regułą ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu nieprocesowym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (art. 520 § 1 K. postępowania cywilnego). Jednakże zgodnie z paragrafem 2 cytowanego przepisu, jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Z uwagi na powyższe Sąd obciążył uczestniczkę postępowania M. K., jako uczestnika częścią kosztów wydanej w sprawie opinii RODK w kwocie 200 zł, zaś w pozostałym zakresie koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa. Postępowanie toczyło się bowiem z urzędu.

Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu przyznano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, z uwagi na czas trwania postępowania oraz złożoność problemu, Sąd przyznał pełnomocnikowi dwukrotność stawki minimalnej określonej w §7 ust. 1 pkt. 4 Rozporządzenia.

Z uwag na powyższe mając na względzie dobro małoletniej S. K. orzeczono jak w sentencji postanowienia.